

Klima- og Miljødepartementet
Postboks 8013 DEP

0030 OSLO

Adm.enhet: Arealseksjonen
Saksbehandler: Frank Jacobsen
Telefon: 46815975
Vår referanse: 17/19060
Deres referanse:
Dato: 26.01.2018

Att:
v/Berget Stian

Høringsvar på forslag til planprogram for et mulig deponi for behandlet uorganisk farlig avfall i Dalen gruve Brevik med tilhørende kai og adkomsttunnel

Vi viser til Deres brev datert 13.12.2017 vedrørende ovennevnte.

Det fremgår av brevet at sentralt i arbeidet med konsekvensutredningen er å utrede om Dalen gruve er egnet til deponi for behandlet uorganisk farlig avfall samt å utrede muligheten for bygging av kaianlegg ved Kongleiv med adkomsttunnel fra kai til deponi i Dalen gruve. Arealet under bakken er stort og strekker seg fra Frierfjorden i vest til midtjords i Eidangerfjorden i øst. Konsekvensutredningen skal avklare hvilke konsekvenser tiltaket vil kunne få for miljø og samfunn og foreslå tiltak for å unngå, begrense, istandsette og hvis mulig kompensere for vesentlige skadevirkninger for miljø og samfunn.

Fiskeridirektoratet skal fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. For at potensialet for sjømatproduksjon fra norske kyst- og havområder kan utnyttes på en bærekraftig måte, skal Fiskeridirektoratet bidra til at fiskeri- og havbruksnæringsens interesser blir ivaretatt i plan- og arealprosesser. Det foreliggende forslag til planprogram må sikre at disse interessene blir tatt hensyn til.

Fiskeridirektoratet vil være spesielt opptatt av å få utredet konsekvensene av tiltaket for det marine miljøet og nåtidig og framtidig utnyttelse av området for fiskeri og akvakultur. Her viser vi spesielt til kap. 4 i plan- og bygningsloven.

Det fremgår av forslaget til planprogram at det kun er den delen av graven som er beliggende under havnivået, som er aktuell til deponiformål. Det innebærer at det er det

marine miljøet som er mest utsatt dersom det skulle oppstå en lekkasje. Det vil også være vanskeligst å håndtere. Selv om det uorganiske farlige avfallet er avvannet (tørt), kan det tenkes situasjoner der avfallet blir tilført sjøvann, for eksempel ved sprekkdannelser. Dette fordrer slik vi ser det en grundig og overbevisende dokumentasjon på gruvens egnethet som deponi for farlig uorganisk avfall.

Dersom uhellet skulle være ute, må en kunne håndtere situasjonen med tanke på å hindre utslipp. I kap. 2.7.2 beskrives vannbehandling. Regnvann, sjøvann og grunnvann som lekker inn i gruve og ikke kommer i kontakt med deponert avfall skal pumpes til sjø. Forurenset vann fra gruve skal vannrenseanlegget ta hånd om. Det forsikres at anlegget vil bli dimensjonert og utformet for å kunne ta hånd om dette. Vi antar at det er en grense for hvor mye forurenset vann renseanlegget vil kunne håndtere, og at en ikke kan forsikre seg mot plutselige store inntrengninger av vann. Sannsynligheten for at en slik situasjon skal kunne oppstå bør vurderes og konsekvensutredes.

I kap. 4.10.2 blir økologisk og kjemisk tilstand for Frierfjorden beskrevet. Eidangerfjordens vannstatus beskrives ikke, selv om fjorden er omfattet av tenkt deponivirksomhet. Dette mener vi er uheldig.

I kap. 7.4 er avfallsforskriftens krav til innholdet i en stedsspesifikk risikovurdering gjengitt. Krav 5 omhandler vurdering av virkningen på potensielt påvirkede økosystem. Når det gjelder det marine økosystemet, forutsetter vi at adekvate forundersøkelser av nåtilstanden i både Frierfjorden og Eidangerfjorden blir gjennomført samt resipientovervåkinger (s. 38) i etterkant av eventuell tillatelse til deponivirksomhet i gruve. Undersøkelsene må ivaretas av uhildet og kompetent organ.

Fiskeri og biologisk mangfold

Det foregår ikke yrkesfiske i Frierfjorden grunnet forurensede bunnsediment og kostholdsråd fra Mattilsynet. Det er imidlertid marine naturtyper, herunder flere ålegressenger og bløtbunnsområder både i Frierfjorden og i Eidangerfjorden. Vi ber om at påvirkning av marine naturtyper belyses i konsekvensutredningen slik at mulige negative konsekvenser kan identifiseres og unngås i den videre planleggingen. Dette gjelder både anleggsfasen og driftsfasen. Sprengning og dumping av masse er eksempler på aktiviteter som bør planlegges slik at viktige marine naturtyper i området ikke berøres negativt.

I Eidangerfjorden foregår fiske for både passive (garn, line, teine) og aktive redskap (rekestrål).

Det fiskes etter torsk, sei og lyr i perioden fra januar til april. Fiske med teine etter hummer foregår i perioden oktober til november og etter krabbe fra august til november. Fiske etter Lomre og Tunge foregår i april-mai. Fiske etter leppefisk med teiner i juni-august. Både regionale og lokale yrkesfiskere deltar samt lokale fritidsfiskere. Rekestrålfiske foregår hele året av både regionale og lokale yrkesfiskere.

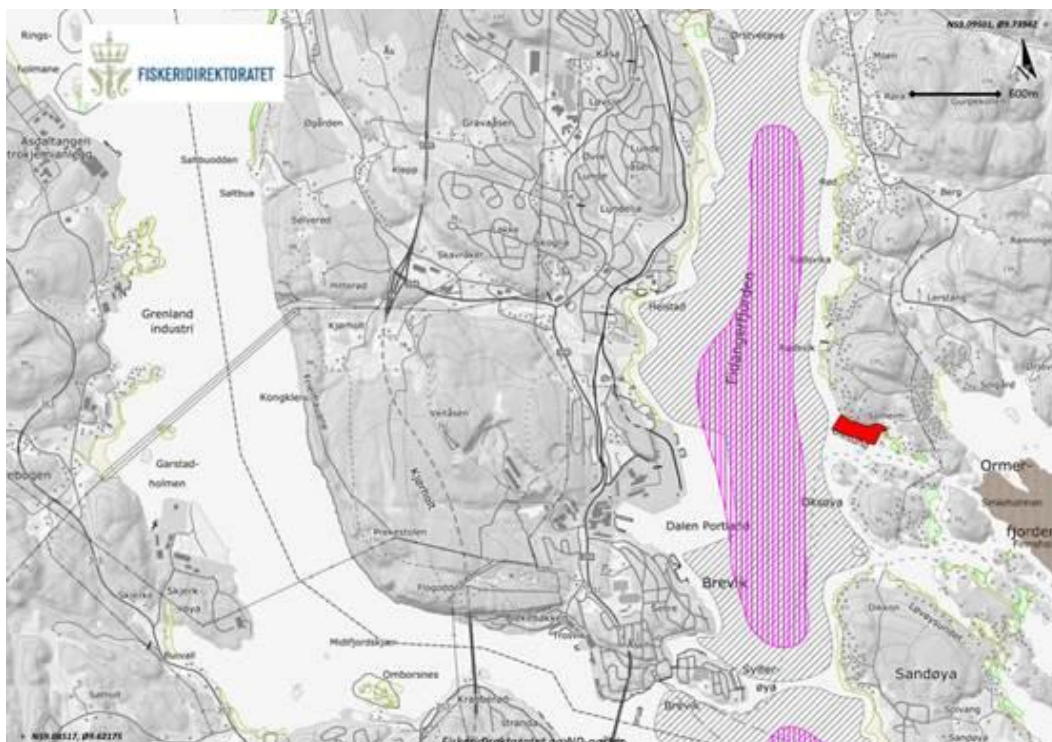
I Eidangerfjorden ved Ulesund har vi registrert låssettingsplasser for sild. Lås er en fortøyd merd/not med villfanget fisk uten føring. Tradisjonelt har dette vært brukt i notfisket på pelagiske arter (brisling, sild og makrell). Formålet med låssetting kan være forskjellig, fra det å mellomlagre fisk før opptak til det å gjøre fisken åtefri.

Fisket foregår i to perioder, i januar og i august til desember. Låssettingsplassene ligger i et område hvor det årlig fiskes sild med snurpenot. Fiskerne prioriterer låssettingsplassen som svært viktig.

I rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen, som Telemark er en del av, heter det at viktige låssettingsplasser bør opprettholdes.

I Ormerfjorden ved Smieholmen og i Langangsfjorden ved Eggholmene er det registrert gytefelt for torsk. I følge Havforskningsinstituttet¹ er kysttorsk stedbunden – den vandrer i fjordsystemene og på kysten, men har oftest klart definerte og begrensede gytefelt innenfor de enkelte fjordene. Egg og torskelarver er pelagiske og følsomme overfor ulike påvirkninger, inkludert ulike former for forurensning.

Vår kartløsning «Yggdrasil» viser hvor de marine naturtypene og fiskefeltene er:

¹ Høringsuttalelse fra Havforskningsinstituttet vedrørende søknad om utslippstillatelse for utvinning av rutil i Engebøfjellet, brev datert 28.09.2009.

I rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen, som Telemark er en del av, settes det krav om at naturgrunnlaget skal forvaltes på lang sikt, utfra hensynet til naturens mangfold, produktivitet og evne til fornyelse.

Biologisk mangfold på land er omtalt og krav til utredning av temaet. Det samme kan vi ikke se for sjøområdene. Det hevdes i kap. 7.13 at naturtilstanden i Frierfjorden er kjent. Det utsagnet harmonerer dårlig med at Vann-nett beskriver den økologiske tilstanden som «antatt moderat». Frierfjorden har som kjent dårlig kjemisk tilstand etter vannforskriftens standarder. Ifølge vannforskriften skal området få akseptabel kjemisk tilstand innen 2021.

Akvakultur

Vi har ikke registrert gitte tillatelser eller planlagte lokaliteter for akvakultur i influensområdet til deponiet. Det betyr ikke at det i fremtiden ikke kan bli aktuelt med akvakultur i dette området. Konsekvensutredningen bør derfor ta høyde for at dette kan bli aktuelt.

Avsluttende kommentar

Dersom det skjer utlekking av miljøgifter gjennom fjellet og ut til Eidangerfjorden, vil dette ha potensiell stor negativ påvirkning på fisk og skalldyr. Dette gjelder både med hensyn til det marine miljøet og som kilde til konsum, dvs. muligheter for at fiskerne skal kunne omsette fisken de fanger i Eidangerfjorden. Vi ber spesielt om at det foretas grundige vurderinger av fjell og andre landmasser i det planlagte deponiområdet under bakken - porøsitet, sprekker og annet som kan gi risiko for utlekking. Videre ber vi om at kilder til og risiko for væskeansamling (overflatevann og grunnvann) til graven blir identifisert og synliggjort i forbindelse med konsekvensutredningen. Mulige scenarier for utlekking av miljøskadelige stoffer til sjø må dokumenteres.

Med hilsen

Marianne Bø
seksjonssjef

Frank Jacobsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Klima- og Miljødepartementet

Postboks 8013 DEP

0030

OSLO